

# PTUJSKI LIST

## Politično gospodarski tednik.

Štev. 26

Ptuj, 3. julija 1921

III. letnik

### Našim naročnikom!

Med letošnjimi naročniki je dosti takih, ki dolgujejo naročnino še za leto 1919 in 1920. Prosimo, da nam pošljejo obenem z naročnino za letos tudi zapadlo naročnino, ki znaša za leto 1919 15 K in lansko leto 30 K.

Upravništvo.

### Vidov dan.

V tretjič smo letos praznovali v torek 28. junija Vidov dan, spomin kosovskih junakov. Ko smo pred dvema letoma prvič slavili ta narodni praznik, smo se komaj zavedali njegovega pomena. Začeli smo se tedaj šele globlje spoznavati v naši novi kraljevini. Ko smo lani drugič slavili ta praznik, je medsebojno spoznanje že silno naraslo. Prav ob teh dneh je prestolonaslednik regent Aleksander prišel med Hrvate in Slovence, ki so ga sijajno vzprijeli, vzljubili in utrdili vezi med Srbi, Hrvati in Slovenci.

A tudi letošnji Vidov dan bo važen v vrsti Vidovih dni. Ob letošnjem Vidovem dnevu je bil položen trden kamen državni zgradbi, sprejeta je bila naša ustava.

Dobri dve leti je trajalo, predno smo si pripravili temelj za našo državno zgradbo. Ni bilo lahko to delo. Zakaj sestavni deli nove države so jako različni. Eden del, Srbi, so že bili vajeni samostojne države, ki so si jo v trdih bojih ustvarili in vzdrževali. Drugi del, Hrvati in Slovenci, so do združitve delali pod tujim gospodarjem, nesamostojno, skrbeč bolj za ohranitev svoje osebnosti, boreč se bolj proti nasilnostim gospodarjev. Osamosvojeni so bili navdušeni za svojo svobodo, ki so jo hoteli oživitvoriti vsepovsod. Ali ker niso imeli izkušenj, so se pojavile želje in načrti, ne samo različni, nego celo naravnost nasprotni.

Veliko previdnosti, modrosti in umetnosti je bilo torej treba, da se je iz različnih zahtev in mnenj ustvaril temelj, ki bodi podlaga naši skupni državni zgradbi. Ta temelj je sedaj ustvarjen. Na tem temelju je treba sedaj dalje graditi. In treba bo mnogo dolgo in vztrajnega dela, da se dovrši ta zgradba.

Vidov dan naj bi nas vsako leto opozarjal, kako vršimo to delo. Spominjali naj bi se delavci pri tej zgradbi usodnega Vidovega dne leta 1389 na Kosovem polju. Dotlej je bila srbska država mogočna in se je uspešno branila proti sovražnim sosedom svojim, ki so bili takrat isti ko sedaj. Italijani na zahodu, Madžari z Nemci na severu in proti zapadu prodirajoči Turki na vzhodu.

Dušan Silni (1331—1355) je še mogel družiti domače moči v brambo domovine. Njegovi nasledniki tega niso mogli več. Posamezni knezi in gospodarji so gledali bolj, da bi v svojih delih gospodovali čim bolj nezavisno od centralne oblasti, gledali so bolj na lastno korist, nego na skupne državne koristi, skratka: ni jim bilo za močno edinstveno državo. In ko je prišel močan nasprotnik nad državo, bili so to Turki, so mu mo-

rali podleči, dasi so se v zadnjem hipu hoteli zediniti proti njemu. Odporna sila celotnega srbskega naroda je bila na Kosovem polju strta. Turkom je bilo poslej lahko, si podvrgavati posamezne kose srbskega ozemlja.

V odvisnosti, v turški sužnosti je srbsko ljudstvo uvidelo vzrok svoje nesreče: sebičnost svojih voditeljev. Sebičnežu so lastne koristi več nego skupne. Naj jih trpi in propade sto in sto drugih, da se le njemu dobro godi, da, celo lastno mater zataji, če mu je to v prid, lastnega brata izda za Judežve groše.

Do tega spoznanja je prišlo srbsko ljudstvo, trpeč pod turškim jarmom, kose je spominjalo nesrečne bitke na Kosovem polju.

In ko mi praznujemo leto za letom Vidov dan, spominjajmo se tudi tega zla, vodečega v propast. In če se otresemo tega zla, pa podredimo osebne koristi skupnim, višjim koristim, smemo biti prepričani, da se bo dobro godilo ne le naši državi, nego tudi nam, ki baš sestavljamo to državo.

### Zapisega županov ptujskega okraja dne 21. junija 1921.

(Nadaljevanje in konec.)

Preneseni delokrog občine pa obsega posle, katere vrši občina kot najnižja enota upravne oblasti.

Kako je obojni delokrog glede izvrševanja deljen med odborom, starešinstvom in županom, določuje občinski red in bi tozadevna podrobna razprava vedla predaleč. Zdi se mi potrebno v splošnem opozoriti na naloge občinskega zastopstva, predvsem radi tega, da vidite, da ta delokrog pri stvarnem razumevanju ne daje prilike ali vsaj ne potrebe za kako strankarsko udejstvovanje, temveč zahteva dožreva in zdravega razuma in spretnih ter izkušenih gospodarjev.

Od župana ter občinskega svetovalca, ki pride v položaj, da nadomestuje župana, pa zahteva njega delokrog še posebne sposobnosti. Župan mora nastopati pri opravljanju občinskih poslov tako, da ne vzbuja nezaupljivosti tudi pri največjih nasprotnikih. To je mnogokrat težavno in zahteva precejšnje spretnosti. Oni, ki si je postavil za načelo v svojem javnem delovanju, da hoče spoštovati pravico ter pripomoči pravici do veljave v vsakem slučaju in za vsako ceno, je lahko uverjen, da ga bo javnost prav ocenila ter bo zadovoljna, da mu je zaupala vodstvo javnih zadev. Ne rečem, da javnost že kar v prvem trenutku prav oceni tako delovanje, ali končno se izkaže pravica, kakor že pravi to stari slovenski pregovor.

Torej pravičnost je ona lastnost, katero si naj izbere vsak župan za glasilo v svojem javnem delovanju.

Preostaja mi še spregovoriti nekaj besed o razmerju občine do politične oblasti, o razmerju župana do okrajnega glavarja. To se mi zdi potrebno, da izginejo končno oni predsodki, ki spadajo v našo žalostno preteklost in ki so danes brezdvomno neopravičeni.

Med navzočimi vidim celo vrsto županov in svetovalcev, ki so že v minuli dobi izvrševali

svoje občinske funkcije in katere lahko pozdravim kot stare znance. Tem je iz prakse kaj dobro znano, da dajejo občinski posli mnogo povoda za stike z oblastjo. Mnogokrat ti stiki za župana niso posebno prijetni, ker se jim nalagajo posli, kojih izvršitev zahteva mnogokrat precejšnjih žrtv v vsakem oziru, da, celo samozatajevanja. Zato bodo oni, ki prevzamejo na novo funkcije predstojnika, prav skoro spoznali, da niso prevzeli le časti obč. predstojnika, temveč tudi vsa bremena, ki ne spadajo vsikdar k sladkostim. Rad vam pritrdim, da vodstvo občinskih poslov ni nikdar igrača, temveč zahteva mnogo resnosti, pa kakor rečeno tudi žrtv. Če to povdarjam, vam nočem znabiti jemati poguma za delo, temveč storim to radi tega, da veste, da se kot predstojnik vaše nadrejene oblasti zavedam težav, s katerimi se morate pri izvrševanju naših nalog boriti. Radi tega vas pa prosim, da pri vsem tem vršite svoje dolžnosti vestno v zavesti, da se vaše delovanje pravilno ocenjuje in težave upoštevajo. Imejte torej zaupanje do oblasti in bodite prepričani, da nam je na tem ležeče, da vaše stališče in delovanje po možnosti olajšamo. Ne mislite, da je med nami in vami velik prepad, ampak bodite uverjeni, da si želimo čim najbolj ozkih vezi in stikov, da se spoznavamo in lahko drug drugega opozorimo za nedostatke, ki so neizogibni ter se dajo odpraviti ali vsaj raztolmačiti. Obrnite se torej z zaupanjem v vsakem slučaju do nas in spoznali bode, da naši interesi niso nikakor protivni, saj smo si postavili vsi nalogo, služiti splošnosti, služiti narodu in naši ujedinjeni državi. Če bomo imeli to pred očmi in si bomo vedno svesti, da uradniki, ki opravljajo javne posle, niso tujci, temveč domačini, ki so izšli iz naroda in tvorijo del naroda, bo minula iz prejšnje dobe podedovana nezaupljivost napram uradom, zlasti napram politični oblasti, ki ima največ posla z narodom in priliko istemu služiti.

Če vas prosim, da v tem smislu delujete tudi med prebivalstvom ter odstranite med narodom predsodke, ki se od gotovih krogov zbujaajo z namenom izpodkopavati avtoriteto oblasti in ugled njenih predstaviteljev, storim to edino iz nagiba, ker želim, da bi se nikomur ne posrečilo, zmanjšati uspehov medsebojnega vzajemnega delovanja, katero mora roditi najlepše sadove ne le za občane in občino sploh, temveč za celokupen jugoslovanski narod in našo ujedinjeno državo.

V tem znamenju vas kot občinske funkcijonarje najiskrenejše pozdravljam in vam želim iz prijateljskega srca, da bi bilo vaše delovanje v občini venčano z obilnim uspehom.

Ne pozabite pa nikdar na zvestobo, katero ste obljubili danes Njega Veličastvu kralju in Njega Veličastvu prestolonasledniku, katerima zakličimo iskren „Živio!“

### Najnovejši vesti.

**Atentat na regenta.** Ko se je sredo po prisegi na ustavo vračal regent Aleksander, je bila vržena proti njegovemu vozu bomba. Regent je ostal nepoškodovan, ranjenih je 10 oseb.

**Ustava sprejeta.** Za njo je glasovalo 223 poslancev, proti 35, ostali poslanci se glasovanja niso udeležili. Regent in poslanci so prisegli na ustavo.

## Gospodarstvo.

**Klanje in izvažanje mlade živali.** Na podstavi brzogovnega obvestila ministrstva za kmetijstvo in vode z dne 18. julija 1921, je ministrski svet razveljavil naredbe osrednje vlade, s katero je bilo prepovedano klati in izvažati mlade živali ter odločil, da je v bodoče živino klati in izvažati po predpisih, ki so bili glede tega prej v veljavi ali ki se izdado v bodoče.

## Dopisi.

**Vidov dan v Ptuj in šolska mladina.** Le-tošnji Vidov dan je bil za šolsko mladino posebno znamenit in gotovo ga bo dolgo pomnila. Po maši, ki se je vršila ob sklepu šolskega leta na gimnaziji, se je zbrala mladina vseh ptujskih šol v mestnem gledališču k slovesni proslavi Vidovega dne. Na stotine je bilo mladih, jasnih oči, ki so zvedavo zrla na zastor, kdaj se bo dvignil in jim odkril pogled v deveto deželo, v bajno Kraljestvo, v čarobni grad. In odkril jim je. Neumornemu delu g. Sprachmana, učitelja petja na gimnaziji in gđe. učiteljice Voršičeve je uspelo, da sta nam nudila s svojimi učenci in učenkami krasen užitek. Profesor dr. Komljanec je pred nastopom malih v lepem in zanimivem govoru, kakor zna le on, očrtal zgodovinski pomen Vidovega dne, tužno Kosovo, mračno stoletno sužnost srbskega naroda, njegovo nezlomljivo voljo po svobodi in končno osvobojenje. Za njim so igrali in peli dečki in deklice od g. Sprachmana prirejeno pravljico „Materino pesem“, prirojeno po „Materinem blagoslovu.“ Igra kaj lepo simbolistično izraža mikavnost tujega bleska, ki nas je vabil in mamil in nas skoro zamamil, dokler nas ni predramila materina pesem, narodna, jugoslovenska, da smo se odrekli tujemu viteštvu in se vrnili v naročaj svojih materi. V igro je upletla g. Voršičeva rajalni nastop deklic, ki so ga izvajale z nenavadno ljubkostjo. Sploh so dečki in deklice nastopali tako korajžno in igrali tako gladko, da je častitati njim in njihovim učiteljem na krasnem nastopu. Tudi pevskega zboru malih se vidi velika pridnost samih in požrtvovalen trud in večera roka njih učitelja. Proslava Vidovega dne je bila res dan mladine in čulo se je splošno mnenje, naj se vsako leto ta dan proslavi na sličen način.

**Proslava sprejetja ustave v Ptuj.** Dne 29. junija zvečer ob 9. uri je Ptuj na imponanten način proslavil važni zgodovinski moment v mladi Jugoslaviji, sprejetje državne ustave. Še le pozno popoldne je občinstvo zvedelo o nameravani proslavi. Vendar je bil v mraku ves Ptuj v lučih; pred vojašnico se je nabralo na stotine občinstva; godba, sokolski naraščaj, moški in ženski v krogih, z lampijoni, vojaštvo z bakljami in velika množica prebivalstva so se uvrstili v imponanten pohod po mestu. Pred mestno hišo se je sprevod ustavil; nagovoril nas je g. mestni gerent dr. Senčar, godba je zaigrala himno, oba pevka zbor sta združeno zapela in zadoneli so stoglasni „živio“-klici, bilo je prekipenjače navdušenje vsepovsod. Od magistrata se je pomikal sprevod po Trstenjakovi ulici do okrajnega glavarstva; tam nagovor vodje, dr. Pirkmajerja, godba, pevski zbor in šlo je dalje zopet mimo magistrata po Krempljevi ulici do dravskega mostu, po Cankarjevi in Prešernovi ulici do vojašnice in nato razhod. Ptuj je včeraj pokazal, da je res mesto; v najkrajšem časa je bilo na nogah stotine ljudi, zastave, razsvetljava takorekoč v trenutku na mestu, kratka funkcijoniralo je, da je bilo veselje. Da Nemci niso imeli sveč pri roki, je umljivo;

pa se jim bo počasi že tudi brez sveč posvetilo v glavi.

**Sv. Lenart pri Vel. nedelji.** Moralna propalost duhovčine. Preteklo nedeljo 12. t. m. je priredil tukajšnji „Orel“ v gostilni O. Sladjaka veselico, katere se je seveda tudi udeležil tukajšnji župnik Peter Zadravec. Imel je govor, katerega citiramo; „Sokol je liberalna zastrupljena kri, Orel pa tudi ni nikaka „štrūkjovala župa!“ Proti 10. uri ponoči so mu porajale v njegovi bistri glavici misli o nesrečni obč. volitvi v Cvetkovcih, kjer so samostojni in socialisti dobili 3/4 odbornikov. Napadel je radi tega mirno sedečega 60% invalida Jak. Rižnarja z Cvetkovec z besedami: „Prokleti hudič, kaj pa ti tukaj delaš?“ Zgrabil ga je za vrat ter mu odtrgal vse gume na srajci, hoteč ga udariti po že itak vojni razbiti glavi, kar pa je drugi poleg sedeči gost Filip Janžekovič zabranil. No g. župnik, ali si hočete svoje roke še blagosloviti z invalidsko krvjo? Kam so prišli? Sedaj hoče že duhovščina vojne pohabljenec pretepati. Bomo videli, kaj bo na to rekla dež. vlada. Če se župnik ne bo poboljšal, bomo Vam prihodnjič poročali, kako je g. župnik apno mešal v kleti, in podobno.

**Novost!** V ponedeljek 4. julija in torek 5. julija t. l. se vrši v Društvenem domu v Ptuj predstava iluzionista in ekvilibrista Josip Kratila. Več se izve iz njegovih lepakov. Predpropaja vstopnic v tobačni trafiki v magistratu. Prosi se p. t. občinstvo za obilen obisk.

**Fozor!** Agent državne komisije ruskih beguncev v Mariboru, Boris Smirnov (naslov: Strnišče pri Ptuj „Ruski Tjerem“) naproša vse tovarniške uprave, ravnateljstva bank, razne industrijalce in vsa ostala podjetja, kakor tudi zasebnike, ki bi potrebovali delavne moči, to je ruske begunce, katerim želijo pomoč, da mu blagovolijo poslati naslednja pojasnila: 1. Kake vrste moči se potrebujejo; 2. koliko; 3. pod katerimi pogoji; 4. možnost dobave hrane, stanovanja in plače; 5. vrsta in mesto dela; 6. znanje katerih jezikov se zahteva; ali zadostuje znanje ruskega jezika; 7. natančen naslov, na katerega se je obrniti glede končnih dogovorov. Med ruskimi begunci se nahajajo spretni inženjeri, tehniki, zemljemerji, poljedelci in agronomi z višjo izobrazbo in s popolno, vodje kontoarjev in industrijskih podjetij, profesorij in učitelji, ki posedujejo v vsaki stroki višjo izobrazbo, zdravniki, padarji, zobozdravniki, živinozdravniki, glasbeniki in razni mojstri, končno rokodelci in kmetovalci. Večina Rusov je zmožna nemškega, francoskega in angleškega jezika. Pri morebitni ponudbi dela naj se blagovoli upoštevati, da so ruski begunci raztrošeni po celem teritoriju države, vsled česar se porabi za dogovor najmanj 7 dni. Ako zaželi kdo ustne informacije, naj se obrne na gospoda Nikoforja Pivjakoviča (v Mariboru, Aleksandrova ul. 25 „Adrija.“)

**Izgnan je iz naše kraljevine 40letni brivski pomočnik v Ptaju Fuchs Karl,** pristojen v Arnfels v Avstriji, zaradi potepanja, nasilnosti in goljufig.

**Revizija obrtnih registrov.** Ministrstvo trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani je odredilo revizijo obrti in sestavo novih obrtnih registrov. V to svrhu se pozivljajo vsi obrtniki mesta Ptuj, da se s svojimi obrtnimi listinami kakor: obrtnimi listi, koncesijskimi listinami, odloki o odobrenju obrtnih naprav, obratovališče in drugimi listinami zanesljivo prijavijo na okraj. glavarstvu soba štev. 11 od 8 do 12 ure in sicer po sledečem redu: V ponedeljek dne 11. julija t. l. imetniki obrtnih koncesij z začetno črko A do M, v četrtek dne 14. julija pa imetniki obrtnih koncesij z začetno črko M do Ž. V soboto dne 16. julija trgovci vseh vrst z začetno črko A do M, v ponedeljek, 18. julija pa trgovci vseh vrst z začetno črko M do Ž. V sredo dne 20. julija in v četrtek dne 21. julija t. l. pa vse druge obrti razven koncesijoniranih trgovskih. Ker bode potem na podlagi teh podatkov sestavljena nova obrtna matica, edino merodajna, se vsi obrt-

niki opozarjajo, da se zanesljivo prijavijo na določeni čas na okrajnem glavarstvu, sicer bi se njih obrt ne vpisala v novi obrtni kataster, ter bi morali posledice sami nositi. Imetelji obrti se imajo zgledovati osebno, samo v slučaju, da bi jim bilo popolnoma nemogoče oglašiti se osebno, smejo poslati s potrebnimi listinami kakega zastopnika, ki pa mora biti zmožen podati vse potrebne podatke.

**Trgovskega učenca Mastnaka,** ki se je utopil v Dravi, so našli v torek pri Sv. Marku.

**Iz Haloz.** Denuncijski dandanes mrgoli. Oblasti trpe vsled te najodurnejše lastnosti mnogih državljanov. Ako se komu malo boljše godi, ga ovaja zaviden konkurent ali kdorkoli z brezmiselnimi ovadbami, ki kažejo očitno zlobnost. Nedavno temu je nekdo nadlegoval obrtno oblast z ovadbo, da gostilničar prodaja vino v večjih množinah. Obrtni red to izrecno dovoljuje. Ovaditelj je blamiran, smejejo se mu in to je zaslužil. Nauk, ki ga dajemo mi iz tega mesta, je, da rajši pomagajte drug drugemu, nego da zavistneži skušate dostojne in poštene ljudi uničiti. Nemške krilate besede „Der größte Schuft im ganzen Land . . .“ so pa resnične tudi danes.

**Sokol v Murski Soboti** ima dne 10. junija 1921 svoj javni nastop. Sokoli, vedno požrtvovalni, prihitite v Prekmurje, da bo manifestacija „Sokola“ vzbudila v zaslužnjem narodu narodno zavest in da se reši vpliva madžaronskih agitatorjev.

**V Št. Vidu pri Ptuj** so prišli orožniki na sled velikim tatvinam lesa iz gozdov graščaka Lipita v Turnišu. V tatvino je zapleten tudi bogati nemškutarski gostilničar Pernat.

**Podružnica Slovenskega planinskega društva za rogaški okraj** priredi v nedeljo dne 3. julija popoldne skupni izlet na Donačko goro v proslavo slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Zbirališče od 3.—5. ure popoldne pri Mikušu pod goro. Zvečer se bo na gori zažgal velik kres z umetnim ognjem, streljanjem, petjem in godbo. Prazne steklenice si napolnimo pri Mikuši, točilo se bo tudi na gori. Jedila naj vsak s seboj prinese. — Prid' vrh planin, nižave sin! Odbor.

## Politične vesti.

**Pred sprejetjem ustave** bi nekatere stranke, zlasti muslimani, iztisnili iz vladi radi čim največ ugodnosti za se. Če ugodi vlada njim, se pa zameri zemljoradnikom, ki zastopajo prosto ljudstvo proti begom in gospodarjem zemlje. Radi teh težav se je glasovanje o ustavi odgodilo za nekaj dni.

**Baroško vprašanje** še vedno ni do konca rešeno. Italijani bi baroško pristanišče radi nekako združili z reškim ter nas tako oropali lastnega morskega pristanišča. Vsi naši krogi pa, bodisi domačini v Barošu in njegovi okolici, kakor tudi trgovski in politični krogi v državi odločno zahtevajo, naj se vlada ne uda Italijanom, nego naj nam ohrani svobodno naše pristanišče. Posebnemu odposlanstvu je vlada to tudi obljubila.

**Razmere v Reki** se zboljšujejo. Te dni se je med strankami dosegel sporazum glede sestave skupne reske vlade. Vse stranke so tudi pristale na zahtevo Zanelle, da se razpusti reška legija. Italijanski komisar je tudi takoj odredil razpust legije, glede sestave vlade mora pa v Rim poročati.

**Slovinci v rimskem parlamentu** so se oglašili že takoj v začetku in povedali po svojih poslancih dr. Vilfanu in Virčiju Ščeku svoje zahteve. Dr. Vilfan je javno razkril divjanje italijanskih fašistov, nebriznost italijanskega vojaštva in italijanske vlade za mir v Primorju, kjer so Slovenci in Hrvati brez zaščite izročeni divjanju fašistov. Zahteval je varstva in spoštovanja za svoje rojake. Poslanec Šček pa je govoril pomirjevalno za zbližanje med obema narodoma. Svojo nestrpljivost in pristranost pa je pokazal italijanski parlament s tem, da ni volil nobenega jugoslovanskega ali nemškega poslanca v kak parlamentarni odsek.